

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio IV. De distinctione Divinæ naturæ à relationibus, & attributis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

omni alterius non tantum creati, sed viventis natura expressè distinguitur; qua ex causa DEUS Græcis Theos à videndo vel contemplando dicitur: Ratio verò entis increati, & motoris immoti, est quidem conceptus primò obvius ad quem à creatis ascendimus, magis tamen quæstionem *an est?* quam *quid est?* expedit, divinamque naturam ab omni ente creato ut creatum, non verò ut vivens est (quod accedente conceptu intelligere actualissimi præstat) explicitè distinguit.

14. Ex quo etiam intelliges, in quo sensu admittendæ, vel rejiciendæ sint probationes in favorem afeitatis sup. relatæ. Est nimirum *Esse DEI ipsa ejus essentia, nomen quoque ab essendo* exprimit quidditatem DEI, ut simul exprimat gradum vitæ, in quo distinguitur ab omni creato, non tantum in quantum creatum, sed etiam in quantum vivens est, nego. ut exprimat tantum rationem entis increati, quâ distinguitur ab omni creato ut creatum est, conc. sed hoc non sufficit ad constitutum naturæ divinæ sub ultimato & completo conceptu suæ lineæ, qui gradum vitæ determinatum insuper inolvit.

Rursus: *Esse à se* est ultima actualitas divinæ essentia, exprimens perfectionem lineæ entitativæ conc. vitalis & intellectualis nego: ergo est constitutum essentia divinæ ex nostro imperfecto modo concipiendi inadæquatè, confusè, & inchoativè acceptæ, conc. ex parte rei conceptæ & in linea naturæ adæquatè, distinctè, & completè acceptæ, nego. Per *esse* quoque à se DEUS per se primò differt ab omni eo, quod non est DEUS, sub confusa & communi ratione entis increati, conc. sub ratione viventis. nego.

Tandem omnia alia prædicata ultimato resolvuntur in afeitatem, prout simul est esse in ordine intelligibili, adeoque ipsum intelligere, conc. prout ab illo præcinditur, nego. Non enim esset ultima actualitas, nisi esset simul ultima actualitas ordinis & lineæ intelligibilis, quæ ex natura sua gaudet maximâ & perfectissimâ actualitate. Unde intelligere DEI non resolvitur in esse à se, tanquam rationem à priori, sed intelligere actualissimum per esse à se, & esse à se per intelligere actualissimum, tanquam conceptus convertibiles & inadæquati ex se mutuo inferuntur.

15. Quòd neque intelligere actualissimum ut præci-

sum ab afeitate sit sufficiens constitutum divinæ naturæ, quæ est secunda pars antec. sup. positi, probantur hæcenus argumenta pro afeitate adducta: & sanè sicut afeitas præcisa ab actu intelligendi non est ultima actualitas essentia vitalis, quæ talis: ita nec intelligere præcisiu ab actu infinite essendi (quem semper per afeitatem intelligo) esset ultima actualitas naturæ existentis quæ talis. Necessè est igitur, ut non minus afeitas, quam intelligere actualissimum ingrediatur explicitum conceptum constitutivi divinæ essentia: adeoque constitutum divinæ essentia est intelligere divinum per se & à se subsistens: quippe, quod omnes habet conditiones ad constitutum requisitas. Primò, quòd sit intrinsecum & essentiale prædicatum, quia vivere vitæ intellectualivâ, eaque non in actu primo sed secundo constitutâ, est intrinsecum & essentiale natura divinæ. Secundo: est radix virtualis omnium operationum, & attributorum: operationum quidem, quatenus præsupponunt intellectionem seu primam vitæ intellectualis operationem; attributorum verò, quia vel pertinent ad operationem, ut sapientia, bonitas, &c. & tunc sicut virtualiter ex intelligere divino, seu primâ radice operationum: vel pertinent ad esse, ut æternitas, immutabilitas, &c. & tunc consequuntur ad esse actualissimum, quod convenit intelligere divino secundum rationem afeitatis secum explicitè identificatam. Tandem etiam exprimit gradum vitæ infinite perfectæ, qui est esse intellectivum non purè radicale, ut in creatis, sed actuale actu intellectionis infinite perfectæ.

Si adhuc dicas: Intelligere sequitur ad esse: ergo: non potest esse constitutum divinæ essentia. Antec. prob. primò: quia operari sequitur ad esse, intelligere est quoddam operari: ergo sequitur ad esse divinum. Secundo: verum & intelligibile sequitur rationem entis; ergo etiam intelligere sequitur ad esse. Resp. neg. vel dist. antec. intelligere accidentale & permixtum potentia conc. intelligere per se subsistens, nego. Ad cuius primam probationem distinguo antec. operari radicale & primarium, quod habet rationem ultimæ actualitatis in gradu vitæ perfectissimo, sequitur ad esse, nego; operari secundarium & consequitivum in aliquo gradu vitæ, conc. Ad secundam prob. dist. antec. verum & intelligibile sequitur rationem entis, ex limitatione in rebus creatis, concedo: ex vi propria lineæ, nego.

DISPUTATIO IV.

DE

Distinctione Naturæ Divinæ à relationibus & attributis.

ARTICULUS I.

An admittenda sit distinctio formalis actualis ex natura rei inter Divinas perfectiones?

SUMMARI A.

1. Significatum attributi.
2. Nulla realis distinctio inter essentiam ad relationes, vel attributa comparatam.
3. Est tamen aliqua admittenda distinctio inter perfectiones, etiam non oppositas relativè.
4. Major quam rationis ratiocinantis.
5. Cum alias omnia DEI nomina essent Synonyma.
6. Quæ DEVM non secundo, sed primò intentionali-ter denominant.
7. Duplex principalis sententia D. Thomæ & Scoti.
8. Diversitas sententiarum in explicanda distinctio-
ne virtuali.
9. Doctrina & textus Scoti.
10. Opponitur auctoritas Concilii Lateran. 4^{ti}.
11. Evasio præcluditur.
12. Opponitur auctoritas Florentini.

13. *Responsio Scotistica refutatur.*
 14. *Opponitur auctoritas PP.*
 15. *Opponitur prima ratio ex simplicitate DEI.*
 16. *In DEO debet admitti non tantum realis, sed etiam formalis simplicitas.*
 17. *Distinctio Scotistica ponit formalem multitudinem.*
 18. *Et compositionem in DEO.*
 19. *Alias esse aggregatum per accidens.*
 20. *Alteratio, quia tolleretur infinitas actualitatis & perfectionis.*
 21. *Distinctio actualis præter relativam fundatur in limitatione.*
 22. *Tertia ratio: quia foret distinctio strictè realis.*
 23. *Distinctio Scotistica petit principium.*
 24. *Responsio Baronis refutatur.*
 25. *Alteratio responsio Scotistica eliditur.*
 26. *Obiectio ex D. August. diluitur.*
 27. *Alteratio obiectio ex pluralitate definitionum.*
 28. *Tertia obiectio ex predicatis contradictoriis.*
 29. *Retorsio argumenti.*
 30. *Ante autem intellectus sunt contradictoria non alia sed virtute & fundamentaliter.*

S. I.

Præsupposita & status questionis.

Suppono primò, quod nomine attributi intelligatur forma absoluta necessario & formaliter in DEO existens, & ad eius essentiam juxta nostrum modum concipiendi, per modum totalis proprietatis virtualiter consequens. Dixi primò: forma, sive perfectio absoluta, ad removendas relationes, quæ cum explicitè non dicant perfectionem, neque sint omnibus personis communes, attributa esse non possunt. Dixi secundò: necessario existens, ad distinctionem à decretis divinis, quæ cum suo modo poterint non esse, rationem attributi, quod per modum proprietatis essentiam necessario sequitur habere non possunt. Dixi tertio: formaliter existens, quibus remouentur creaturarum perfectiones secundum quid, quæ tantum sunt eminenter in DEO, ut esse sensitivum &c. Item extrinseca denominationes Creatoris, Gubernatoris, &c. à creaturis in tempore acceptæ, & tandem negationes, eaque predicata, quæ de DEO metaphorice dicuntur, ut dolere, panitere, &c. Dixi quartò: per modum totalis proprietatis, nam inadæquate & particulares rationes attributorum; veluti potentia creandi Angelum, hominem &c. scientia visionis, simplicis intelligentiæ, quæ continetur sub attributis omnipotentia & scientia, non constituunt distincta attributa: cum sub eadem formali ratione conveniant, & solum penes connotata materialia differant. Dixi quintò: juxta nostrum modum concipiendi (cum fundamento tamen ex parte DEI) ad essentiam consequens: quia attributum non concipitur per modum formæ constituentis essentiam, ut predicata a seipatis, & intelligere actualissimi, quæ ad lineam essentia pertinent: sed per modum formæ adveniens & adjacentis, ac divinam essentiam ad aliam lineam trahentis.

Suppono secundò, tanquam de fide certum, nec essentiam ab attributis & relationibus, nec attributa à relationibus, vel inter se realiter distingui, prout contra Gilbertum Porrocanum definitum est in c. damnamus, d. sum. Trin. & Concl. Rhem. ubi hæc est professio fidei: *Credimus DEVM non*

R. P. Mez. Theol. Schol. Tom. I.

nisi cā sapientiā, quæ est ipse DEVS, sapientem esse, nec aliquas omnino res, sive relationes, sive proprietates, vel alia hujusmodi adesse DEO, quæ sint ab æterno, & non sint ipse DEVS. Pariter in Florent. Sels. 17. & 18. definitur realis identitas Personalitatum cum essentia, & dicitur, quod solā ratione, aut intelligentiā differre creditur. Inde etiam desumptum est illud axioma Theologorum, quod omnia sunt unum in divinis, ubi non obviat relationis oppositio. In eundem sensum SS. PP. loquuntur August. 7. d. Trin. c. 1. *Eadem ejus magnitudo, quæ virtus, & eadem essentia, quæ magnitudo* Greg. 10. Moral. c. 20. *DEVS hoc est quod habet, æternitatem quippe habet, sed ipse est æternitas.* Et ratio est manifesta, quia ut ex sequente constabit amplius; si DEUS aliquid realiter distinctum recuperaret, non esset actus purissimus, perfectissimus; sed in reali potentia ad sua attributa constitutus: ipsa quoque attributa jam essent aliquid creatum, upote ab æterno inæterno realiter distinctum, &c.

Suppono tertio. Nihilominus esse admittendam in DEO aliquam distinctionem, non tantum inter personas & relationes invicem oppositas (quam distinctionem juxta doctrinam fidei realem esse suppono ex dicendis de SS. Trinitate) sed etiam tum inter essentiam ad personalitates & attributa comparatam, tum inter attributa ad se invicem comparata.

Colligitur primò ex sap. 7. ubi spiritus Divinæ sapientiæ dicitur unus & multiplex: multiplex quia (exponit D. Aug. ep. 102.) multa sunt, quæ habet; simplex autem quoniam non aliud quam quod habet, est.

Colligitur secundò ex modo loquendi S. script. ubi divinæ perfectiones sæpius numero plurali referuntur, veluti Jo. 16. omnia quæ Pater habet, mea sunt.

Colligitur tertio, ex præcitate Florentino dicente, quod essentia & personalitates (idem est iudicium de attributis) ratione & intelligentiā differant. Unde quartò accedit experientia, dum de rebus divinis formamus multiplices conceptus, ex quo saltem distinctio aliqua rationis est necessaria, & quintò constat ex eo, quod de divinis affirmantur sine contradictione predicata secundum se contradictoria, ut quod Pater generet, essentia non generet; intellectus sit principium generandi, voluntas non sit principium generandi, &c. Sed de eadem re omnimodè indistincta sine contradictione predicata contradictoria affirmari non possunt; ergo debet in divinis admitti aliqua distinctio essentia & attributorum. Unde.

Suppono quartò. Essentiam ab attributis, & ista inter se distingui plus quam ratione ratiocinante: Ratio est primò; talis requiritur in divinis distinctio, per quam tollatur omnis contradictio, quæ alias proveniret à predicatis contradictoriis realibus & primò intensionalibus; sed talis non est distinctio rationis ratiocinantis. Nam hæc fit, quando intellectus aliquid à se ipso distinguit vel omnino gratis per metas repetitiones conceptuum, veluti contingit cum Petrus in subiecto distinguit à Petro in predicato dicens: *Petrus est Petrus*, aut cum nomina synonyma multiplicat, v. g. cum dicit: *ensis est gladius*. Secundò acci-

E 2

piendo

piendo fundamentum ex solo modo concipiendi & significandi; quo modo distinguit inter definitum & definitionem, quia quod in uno significatur implicite, ut natura humana in *ly homo*, in altero v. g. in *ly animal rationale* significatur explicitè; sed hæc non sufficiunt ad salvanda contradictoria realia: & primò intentionalia; ut *sunt produci non produci, communicari non communicari*. tota quippe distinctio & non identitas rationis ratiocinantis est secundò intentionalis & intra intellectum; unde non possum dicere, ens est ferrum, gladius non est ferrum. cum tamen possum & debeam dicere: *essentia communicatur, Paternitas non communicatur*: ergò major distinctio requiritur, quam rationis ratiocinantis.

5. Ratio est secundò. Quòd si tantum esset distinctio rationis ratiocinantis, omnia nomina, quæ de DEO dicimus, & in DEO distinguimus essent synonyma, siquidem nec in re significata, ut fatentur Adversarii, nec in modo significandi distinguerentur, eò quòd omnia habeant unum eundemque modum prædicandi per modum termini incomplexi. Atqui consequens communiter à Theologis est rejectum: aliud quippe intendimus significare per omnipotentiam, aliud per misericordiam, aliud per essentiam, aliud per attributum.
6. Nec satis facis, si dicas: ideò hæc nomina esse diversa in modo significandi, quia per nomen *justitia* v. g. tantum explicitè significatur virtus vel actus iustitiæ; reliqua verò tantum implicite, & sic de aliis. Nam contra est: vel enim habet intellectus fundamentum ex parte DEI per tale nomen unum ex alio exprimendi, vel non habet: si habet, jam est distinctio rationis ratiocinata cum fundamento in re: si non habet, tunc vel format conceptum falsum, & difformem objecto: vel certè affingit ipsi aliquid secundò intentionale, desumptum ex modo intelligendi, quod iterum est falsum: siquidem cum dicimus, DEUM creare mundum per omnipotentiam, salvare per misericordiam: Non denominamus DEUM secundum statum secundò intentionalem, sed primò intentionalem, & ut est à parte rei.
7. Requiritur ergò major in divinis distinctio, quam rationis ratiocinantis. Sed qualis illa? Respondet primò Scotus cum tota & sola schola Scotistica, debere esse *distinctionem formalem actualem ex natura rei*. Ita expressè dicit in 1. d. 8. q. 3. §. ad quæstionem. & q. 4. Respondet contra S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. & 3. & pluribus aliis in decursu citandis, distinguere ratione ratiocinatâ, sive cum fundamento in re. Sed quodnam istud fundamentum?
8. Respondent Thomistæ, imò & plurimi RR. esse distinctionem virtuales, verum tam diversâ virtualis distinctionis explicatione & acceptione, ut roto caelo inter se dissentiant. Nos priusquam nostram & Thomisticam distinctionem virtuales exponamus, prius celebriores sententias ad trutinam vocabimus. Esparza, Erhardt, Veckenus, Derckenis & multi alii solam admittunt distinctionem realem in tertio (quam etiam appellant virtuales distinctionem) in ordine ad salvanda contradictoria realia, v. g. *produci, non produci*, quæ dicuntur de omnibus formalitatibus, quarum una est aboluta, altera relativa, ut *essentia, & filiatio* v. g. *es-*

sentia non produciuntur, filiatio produciuntur. Pater generat, essentia non generat &c. In reliquis vero prædicatis misericordiam, omnipotentiam, sapientiam, &c. nullam admittunt distinctionem virtuales intrinsecam, & quæcunque de divinis perfectionibus affirmamus, vel negamus, refundunt vel in ipsum actum intelligendi cum Oviedo & Bonæspei; vel in aliqua connotata extrinseca ex parte creaturarum cum Aureolo & Arimin: Hentius à S. Ignatio d. 4. a. 3. cum pluribus à se citatis distinctionem virtuales (quam vocat æquivalentem rerum formaliter distinctarum in ordine ad subeunda sine contradictione prædicata contradictoria, eamque dicit esse distinctionem virtuales intrinsecam) admittit tantum quoad illa contradictoria realia, quæ de illis fides docet: uti sunt, *filii produciuntur, essentia non produciuntur: Pater intellectum generat, non voluntate: voluntas est principium spirandi, non intellectus, &c.* In reliquis autem admittit tantum distinctionem virtuales in ordine ad fundandos diversos conceptus, eamque vocat distinctionem virtuales extrinsecam, Franciscus de lugo admittit universaliter tantam distinctionem virtuales attributorum, quæ independenter à nostro intellectu una formalitas excludat alteram, & sapientia v. g. non fit formaliter iustitia. Ferè ad sensum Caramueles admittentis in DEO non identitatem formalem ex natura rei. Quò etiam inclinât Magnificus P. Stadlmair, admittens ante intellectum in DEO distinctionem virtuales, realem, formalem, intrinsecam, & tantum non (quod Scotistæ volunt) actualem.

Illustrissimus Reding q. 2. a. 3. contr. 3. eam distinctionem virtuales in divinis admittit, quæ sit eminentia unitatis sibi omnes perfectiones simpliciter simplices & propter immersionem potentialitatis distinctas in creaturis, ita sibi formaliter identificans, ut independenter à nostro præcivo conceptu quælibet includat alteram; per nostrum verò intellectum una ab altera etiam objective & exclusive præcindi possit. Jo. à S. Th. Salmanticensis, Gonet, Contenton & complures nostri DD. eam admittunt universaliter distinctionem virtuales inter divinas perfectiones, quæ sit tanta eminentia divinæ perfectionis, ut ipsius formalitates non per modum excludentis & exclusi, sed per modum includentis & inclusi, seu, ut vocant, per modum expliciti & impliciti præcindi possint.

§. II.

Sententia Scotistica impugnatur auctoritate.

Distinctionem attributorum divinarum ex natura rei his terminis dicit, & explicat Scotus l. cit. q. 3. *Inter perfectiones essentielles non est tantum differentia rationis hoc est diversorum modorum concipiendi idem objectum formale. Est ergò ibi distinctio tertia præcedens intellectum omni modo, & est ista, quod sapientia in re formaliter non est bonitas in re. Et q. 4. tales perfectiones ex natura rei ante opus intellectus non habent identitatem formalem.* Contra hanc doctrinam cum communi aliorum DD. prætermittis ipsorum censuræ sit

CON-

10. **CONCLUSIO.** *Hac distinctio, quae divinae perfectiones, ante omne opus intellectus actu distinguuntur formaliter ex natura rei, est nullatenus admittenda. Ita Theologi quasi omnes extra scho- lam Scoti. Probatur primò, autoritate Concilio- rum & SS. PP. quibus hac Scotistica distinctio videtur contradicere.*

Nam primò Concil. Lateran. in. c. *damnamus* & c. *firmiter*, de Trin. definit omnimodam identita- tem & simplicitatem à parte rei inter Divinam es- sentiam & personas: (idem est iudicium de attri- butis) Scotista non admittit omnimodam identi- tatem, dum asruit formalem multipliciter in- ter essentiam divinam & personas, ac attributa à parte rei.

11. Nec valet dicere, Concilium loquitur de iden- titate strictè reali, non autem reali formali: nam etiam realis formalis non identitas repugnat omni- modè reali identitati, quam definit Concilium. Alias etiam Durandi opinio hanc definitionem non tangeret, concedentis in divinis distinctionem realem modalem, quem tamen hanc ipsa definitione Scotista impugnant.

12. Secundo. Confessio fidei in Concil. Florentino Sels. 25, autoritate Eugenii Papæ à Latinis PP. ad Graecos transmissa dicit, *ne identitatem divinae sub- stantiae distribuere, ac ipsam divinam substantiam re, non autem solâ ratione hypostasis & personis differre credere videamur, &c.* Cui sententia sub- scribere Graci PP. è quibus Andreas Colossensis Archiepiscopus; haud quaquam putare debent, ut re differant, quandoquidem solâ ratione, aut intel- ligentiâ differre creduntur. Similia habentur Sels. 18. & 19. Atqui per Scotistas substantia divina & hypostasis, pariter & attributa non solâ ratione & intelligentiâ vel actu intelligendi, sed actu reali ante opus rationis & intellectus distinguuntur.

13. Ajunt Scotista: à PP. Concilii ly solâ ratione non lumi pro intelligentiâ, sed pro ratione forma- li, ac proinde tantum negari distinctionem strictè realem. Sed contra est primò, quod PP. Concilii Florent. alleg. ista coniungunt solâ ratione & in- telligentiâ, dum etiam Sels. 18. Joannes Theologus nomine Ecclesiae Latinae dixit, *re quidem sunt idem, secundum autem modum intellectus nostrae differre videntur.* Contra est secundò, quod Concil. praedictum Sels. 24. dicit: *Pater enim in- distinctus ab essentia, imò verò cum ipse sit ipsi essen- tia, non intelligitur distinctam habere essentiam ab hypostasi.* atqui per Scotistas haberet quâ talis di- stinctam essentiam, quia alia foret ex natura rei ratio formalis & quidditas paterna hypostasis; alia ipsius essentiae; sed quid est aliud ratio formalis & quidditas, quam essentia?

14. Tertio, SS. Patres commendant in DEO salvâ Trinitate, summam simplicitatem, quâ major exco- gnari non possit: ideo D. Dionys. Aropag. c. 9. d. div. nom. dicit: *DEVM in pulcherrimis excellen- tis identitatis finibus collocatum.* Augustinus 7. d. Trin. c. 1. *summam simplicitatem: verè ibi est summe simplex essentia; hoc est ergò ibi esse quod sa- pere.* Et inf. *quod enim est sapientia sapere, & po- tentia posse, & eternitati aeternam esse, magnitudi- ni magnam esse, hoc est essentia ipsum esse.* Et quia in illa simplicitate non est aliud sapere, quam esse, eandem ibi sapientia, quâ essentia. Bern. Serm. 81.

in Cant. *primum & purissimum simplex.* Boëtius 5. de considerat. *unum in quo nullus numerus est. uni- cè unum, & simplicissimam unitatem appellat.* Idem SS. PP. negant in DEO esse aliud & aliud. Ita Au- gust. 1. c. de Trin. c. 5. *DEVS sua est ipse sapien- tia, quia non est aliud sapientia ejus, aliud essentia.* Isidorus. 5. d. sum. bono, quia *non est aliud ipse, aliud, quod in ipso est.* D. Bern. S. 60. in Cant. *DEVS hanc sibi vendicat meram, singularémque suae essentiae simplicitatem, ut non aliud & aliud inve- niat in ea, ideoque concludit Greg. Nyss. l. ad Albavium, omnem circa essentiam distinctionem rejicit divina simplex natura.*

Contradicit omnibus istis autoribus distinctio Scotistica, quae à parte rei numerum divinarum formalitatum, aliud & aliud, nempe aliud ipsum, hoc est essentiam, aliud quod in ipso, hoc est attri- butum, esse contendit. Nec fatiscunt Scotista, cum dicunt, ut priùs, SS. PP. esse intelligendos de alicuius strictè, non autem formaliter tantum reali. Contra enim

§. III.

Rationes contra distinctionem Scotisticam.

PROBatur conclusio triplici ratione. Prima est. 15. juxta fidei doctrinam DEUS est omnimodè sim- plex, omnis intrinseca multipliciter & composi- tionis expers, & quidem ex relata SS. PP. interpre- tatione & communi doctrina, eâ simplicitate, quâ major & perfectior esse nequeat. uno verbo sim- plicissimus, & ut Bern. l. 5. d. confid. c. 7. *unissi- mus* est: sed hanc divina simplicitatis perfectionem tollit distinctio Scotistica, ergò. Minor prob. for- malis, realis, actualis multipliciter & compositio destruit omnimodè simplicitatis perfectionem & conceptum: sed hac distinctio ponit in DEO à parte rei formale actualem multipliciter, imò & compositionem; ergò hac distinctio destruit conceptum & perfectionem omnimodè simplicitatis divinae.

Major probatur: sicut in DEO est admittenda 16. realis simplicitas contra Porretanum, qui admitte- bat pluralitatem strictè realem; sic etiam est admit- tenda formalis simplicitas: nam DEUS tam est for- maliter, quam realiter & modaliter simplex: for- malis quippe simplicitas est perfectio sine imper- fectione & ut vocant, simpliciter simplex, siqui- dem importat purissimam divinae essentiae actualita- tem, prout ex secunda ratione amplius constabit.

Nec essentia divina in genere simplicitatis esset summa & infinita, si careret simplicitate formali, ergò debet essentia divina non minus esse formali- ter, quam realiter simplex: Sed formalis pluralitas & compositio destruit formalem simplicitatem; non enim minus opponitur formalis multitudine perfectionum divinarum ante operationem intel- lectus formali simplicitati, quam realis materialis vel modalis multitudine aut compositio reali mate- rialis & modalis simplicitati: simplicitas quippe est unitas compositionis expers: omnis autem multitu- do vel est composita, vel incomposita: si incompo- sita, repugnat simplicitati, quatenus est unitas, si composita, repugnat eidem, quatenus est expers compositionis.

Minor principalis pariter probatur quoad pri- mum membrum *multitudinis*: quia quâ ratione 17. unum

unum actu non est alterum à parte rei, eatenus sunt multa: sed distinctio Scotistica ponit in DEO perfectiones, quarum à parte rei una formaliter actu non est altera: ergò ponit à parte rei perfectiones actu & formaliter multas in DEO.

18. Alterum membrum ejusdem minoris quoad compositionem pariter probatur primò. Catholici DD. ipsique Scotistae ex reali multitudine & distinctione divinarum contra Porretanum inferunt sequi realem compositionem; quantumvis ipse hanc sequulam negaverit, eò quòd non se habeant adinvicem tanquam potentia & actus: ergò non obstante hac responsione Adversariorum rectè contra ipsos inferuntur ex multitudine & distinctione formali reali divinarum perfectionum, earundem realis formalis compositio.

19. Secundò. Quaecunque sunt actu multa, aut sunt unita, aut non unita inter se. Si unita, hoc ipso sunt composita (exceptis tribus Personis Divinis, quae sunt unita unitate formalis identitatis, in & cum natura Divina) unde etiam Persona Christi juxta doctrinam Conciliorum est composita, propter conjunctionem duarum naturarum in unitate suppositi: quantumvis illa ad se invicem non comparentur tanquam potentia & actus. Si non sunt unita, sunt formaliter cumulus, & aggregatum per accidens: atqui est absurdum in Divinis admittere cumulum & aggregatum per accidens realium perfectionum: neque illa etiam formaliter realiter identificantur cum uno tertio, uti Personae Divinae; ergò super est, ut sint formaliter composita, quod tamen admittere etiam abhorrent Scotistae.

20. Secunda ratio est: quia distinctio Scotistica tollit infinitam formalem actualitatem & perfectionem tum essentiae, tum attributorum in DEO, nam eatenus divina essentia, & quicquid est in DEO, est actus purus, quatenus in se formaliter continet, sibi que identificat omnem formalitatem & perfectionem simpliciter simplicem, nam si vel unicam perfectionem sibi formaliter non identificat, respectu illius jam est formaliter perfectibilis & actualis, nec proinde actus purus: sed per distinctionem formalem ex natura rei nec Divina essentia, nec attributa formaliter sibi identificant omnem perfectionem: adeoque per distinctionem Scotisticam destruitur ratio actus puri.

21. Confirm. omnis distinctio actualis, quae non fundatur in oppositione relativà, provenit ex limitatione extremorum, in quantum in uno reperitur aliquod esse, quod non reperitur in membro condistincto; unde quòd aliqua sunt naturae perfectioris, tantò pauciora habent vestigia distinctionis; sed in DEO seu ente infinito non habet locum limitationem; ergò nec distinctio actualis extremorum ante mentis operationem.

22. Ratio tertia est. Distinctio, quae versatur inter extrema, quorum unum non est alterum à parte rei, & ante intellectus operationem, est strictè realis: sed distinctio formalis ex natura rei est inter extrema, quorum unum non est alterum à parte rei, sive ante omnem mentis operationem: ergò est strictè realis. Maj. probatur per inductionem & paritatem aliarum rerum, nam certè entia, quae dantur nemine cogitante, sunt verè & strictè realia; substantia, quantitas, qualitas, productiones,

generationes, relationes, oppositiones, quae dantur nemine cogitante, sunt strictè reales. Et ut optime arguit Henricus à S. Ign. Non magis est intelligibile, dari formalem distinctionem ex natura rei, quae non sit strictè realis ante omnem intellectus operationem, quam dari productionem formalem ex natura rei, quae non sit strictè realis, quo admissio jam posses dicere Patrem, etsi sit strictè realiter ingenuus, ut fides docet, esse tamen formaliter ex natura rei ex essentiagenitum; similiter attributa hoc modo esse formaliter producta, &c. quod tamen nemo Catholicorum admiserit.

Adde, quòd Scotistae in suis responsionibus eidem petant principium, & explicent obscurum, per aliud aequè obscurum, nam cur sint actu plures formalitates ante mentis operationem, hac est ratio, quia sunt actu formaliter, non strictè realiter distinctae ex natura rei: & cur sint actu plures formaliter distinctae? quia sunt actu plures formalitates, non actu plures res, quod est dicere idem per idem.

Dices cum Barone, illam esse distinctionem strictè realem, quae mediat inter plures res habentes plures existentias, illam formalem ex natura rei, quae mediat inter plures formalitates habentes eandem existentiam. Sed contra est primò, quòd sit aequè ignotum, quibus competant plures existentiae, ac quibus competant plures entitates. Contra est secundò, quòd inter Personas Divinas sit distinctio strictè realis, cum tamen unam habeant existentiam, rursus inter materiam & formam in meliori Philosophia sit distinctio strictè realis, cum tamen unam habeant existentiam compositam, quòd etiam de partibus continui plurimi defendunt.

Alii respondent, tunc esse distinctionem strictè realem inter rem & rem, quando una est ab altera separabilis, vel producibilis: Sed contra est primò, quòd etsi separabilitas & productivitas sit effectus & signum realis distinctionis, non tamen est adaequatum, siquidem stricta realis distinctio invenitur in doctrina Scotistarum inter Filium & Spiritum S. tametsi Spiritus S. (utique à Filio inseparabilis) per impossibile à Filio non procederet. Contra est secundò, quòd Guil. Porretanus à Concilio Rhemensis damnatus, non posuerit productionem vel separabilitatem inter essentiam & attributa, sive inter essentiam & personalitates: & tamen Catholicorum DD. calculo posuerit plures res; non ergò adaequatum signum, multò minus essentia distinctionis & pluralitatis strictè realis est separabilitas vel producibilitas unius ab altero.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò Scotistae ab auctoritate locum duplicem D. Augustini, 15. d. Trin. c. 3. ubi dicit, omnia attributa esse aequalia: subsumunt: sed nihil sibi ipsi est aequale: ergò inter illa debet esse distinctio. Item l. 3. contra Max. c. 10. ubi ex eo, quòd perfectionum pluralitas, ut sapientiae, magnitudinis, &c. non obstat simplicitati divinae, arguit nec Personarum Trinitatem eidem obstarè.

Resp.

Resp. ad 1. siquidem contendas æqualitatem ante intellectum, sic dari æqualitatem attributorum negativam, non autem positivam, hoc est dari negationem excelsis unius supra aliud, hoc ipso, quia sunt formaliter idem, si verò deberent esse positive æqualia, deberent insuper esse strictè realiter distincta, quod nec Scotista concesserit. Ad 2. Respondet Bachonius, intentionem, ac sensum S. Patris esse, si sapientia, magnitudo &c. quæ in rebus sensibilibus realiter, secundum esse absolute, & secundum diversa genera differunt, tamen in DEO posita non dirimunt ejus simplicitatem; ergo quæ in sensibilibus relativè differunt & intra idem genus, si in DEO ponantur, multò minus dirimunt ipsius simplicitatem.

27. Altera est objectio, petita ex pluralitate definitionum, quam logici in gradibus metaphysicis solvunt, & distinguunt. Illa distinguuntur formaliter ante intellectum, quibus ante intellectum conveniunt diversæ definitiones, si conveniunt formaliter & adæquatè diversæ, conc. inadæquatè & fundamentaliter diversæ. nego. sed essentia v. g. attributis, personalitatibus ante intellectum conveniunt diversæ definitiones, formaliter adæquatè diversæ, nego; inadæquatè & fundamentaliter diversæ conc. min. & nego conseq.

28. Tertia objectio & fundamentum huic loco propium petitur è prædicatis contradictoriis. Illa actu distinguuntur ante intellectum ex natura rei, quibus independenter ab intellectu conveniunt

prædicata realia contradictoria, aliàs convellere- tur illud primum principium metaphysicum: Idem non potest simul esse & non esse: sed ex Conciliis fide constat, de essentia, personalitatibus, & attributis affirmari contradictoria realia, quæ ipsis conveniant independenter à nostro intellectu: ergo etiam distinguuntur independenter à nostro intellectu; non certè strictè realiter, ut res à re, hic enim est error Porretani: ergo formaliter ex natura rei, ut formalitas à formalitate. Min. constat, quia independenter à nostro intellectu verum est: *Filius producitur, essentia non producitur: Pater generat intellectum, non generat voluntate, &c.*

Resp. primò. Si ille Achilles Scotisticus esset²⁹, alicujus roboris, probaret etiam distinctionem strictè realem; siquidem esse, non esse, produci, non produci, gignere, non gignere sunt contradictoria, non tantum formalia, sed etiam realia: unde hoc argumento convictus Porretanus inter absolutas perfectiones distinctionem realem admisit.

Resp. secundò. dist. maj. Illa sunt actu distincta, ex natura rei, quibus ante intellectus operationem actu & formaliter conveniunt contradictoria, conc. quibus conveniunt tantum virtute & fundamentaliter, nego. Sed hoc reperitur in Divinis, virtute & fundamentaliter conc. actu & formaliter nego min. & conseq. Cujus distinctionis ratio mox patebit ex dicendis.

ARTICULUS II.

An distinctio realis in tertio sit necessaria & sufficiens ad salvanda contradictoria in DEO?

S U M M A R I A.

1. Explicatur, quid nominis sit distinctio realis in tertio?
2. Eius fundamentum.
3. Oppugnatur auctoritate Florentini, & D. Th.
4. Ratio prima, de quibus dantur contradictoria distinguendi debent.
5. Confirm. per contradictoria Synonyma.
6. Salvanda sunt contradictoria priusquam verificetur distinctio realis in tertio.
7. Plures propositiones contradictoria, qua non solvuntur per distinctionem in tertio.
8. Sufficit extremorum virtualis distinctio ad salvanda contradictoria.
9. Disparitas inter relativè & contradictoriè opposita.

§. I.

Explicatio & probatio distinctionis realis in tertio.

1. Distinctio realis in tertio secundum Recentiores est, quæ unum extremum identificatum cum altero extremo identitate inadæquatà, simul identificatur cum tertio realiter distincto ab illo altero extremo, E. g. Natura Divina dicitur cum paternitate identificari identitate inadæquatà, quia non sic identificatur cum paternitate, ut non simul

identificetur cum aliquo tertio extremo, quod est filio realiter distincta à paternitate, ideoque in illa includitur realis distinctio, qua intercedit inter paternitatem & filiationem, & dicitur distinctio realis in tertio, in quantum scilicet natura est inadæquatè identificata filiationi, quæ realiter à paternitate distinguitur. Dicunt igitur naturam divinam & paternitatem recipere prædicata contradictoria, quia licet secundum habitudinem, quam natura divina præcisè dicit ad paternitatem, sit penitus indistincta, in tertio tamen extremo, nempe filiatione, cum qua pariter & inadæquatè identificatur, habet realem distinctionem à Patre: sicque sufficienter habet capacitatem recipiendi contradictoria, v. g. *Natura divina est filius* (ratione identitatis cum filio) *natura divina non est filius* (ratione identitatis cum Patre, qui à filio realiter distinguitur) Hæc igitur ratione & distinctione reali in tertio conantur amoliri à Divinis omnem contradictionem apparentem, sive salvare omnia contradictoria, quæ versantur inter prædicata absoluta comparata cum relativis. E. g. *essentia communicatur*, inquit, *paternitas non communicatur*: ideo verificatur in Divinis: quia licet essentia, quatenus identificatur cum paternitate, non recipiat hoc prædicatum contradictorium, *non communicatur*, tamen quatenus simul involvit

idea

identificationem cum filiatione, in hoc tertio extremo, nempe filiatione realiter distinguitur à paternitate, sicque fit capax hujus prædicati contradictorii non communicatur.

2. Ratio præter impugnationes distinctionis virtualis solvendas inferius est. Cum nihil possit realiter esse & non esse, ideo realiter non potest dari affirmatio & negatio ejusdem prædicati realis de quibusdam extremis, nisi inter illa intercedat realis distinctio: Sed secundum fidem de essentia & paternitate v. g. realiter affirmatur & negatur reale prædicatum: nempe *communicari*: ergo inter hæc extrema debet admitti vera realis distinctio, & non tantum illa virtualis, quæ nullo modo tollit simplicissimam identitatem extremorum. Atqui talis vera realis distinctio non potest esse immediata, stricte realis; hæc enim damnata est à Conc. Rheimensi: non realis formalis, utpote pariter repugnans formali simplicitati & perfectioni divinæ; ergo realis mediata, sive in tertio: quæ tanquam principis fidei maximè consentanea, aptissima quoque est ad verificanda sub contradictione contradictoria, quæ producuntur de divinis.

Confirm. Major est oppositio contradictoria quam relativa; ergo cum oppositio relativa in divinis requirat formalem & realem distinctionem extremorum: etiam oppositio contradictoria illam requiret.

§. II.

Hæc distinctio non sufficit ad salvanda contradictoria in Divinis.

3. **CONCLUSIO.** *Hæc distinctio mediata & realis in tertio non est sufficiens ad salvanda in divinis prædicata contradictoria.* Probat in primis autoritate Concilii Florentini. i. cit. Sess. 25. ubi in confessione fidei dicit, *ne divinam substantiam re, non autem solâ ratione ab hypostasis & personis differre credere videamur.* adeoque inter divinam essentiam & hypostasies agnoscit solam distinctionem rationis. Atqui hæc nova RR. sententia non est contenta distinctione rationis, sed requirit distinctionem realem inadæquatam inter essentiam & hypostasin Patris v. g. ergo contrariatur menti Concilii Florentini. Neque Angelicus Doctor aliam agnoscit distinctionem, quam rationis, ut præter alios ipsius textus constat inf. ex q. 28. a. 3. ad 2. ubi: *dicendum inquit, quod in quantum essentia & persona in Divinis differunt secundum intelligendi rationem, sequitur, quod aliquid possit affirmari de uno, quod negatur de altero.*

4. Probat ulterius ratione primò. Circa illa extrema debent salvari contradictoria, de quibus prædicantur; sed distinctio in tertio non salvat contradictoria circa illa extrema, de quibus prædicantur ergo distinctio realis in tertio non salvat contradictoria. Minor probatur: nam v. g. in hæc prædicatione, *essentia communicatur, paternitas non communicatur, id communicari, non communicari*, non prædicatur de essentia, ut est in se, & ut est in filiatione, sed de essentia, ut est in se, & ut est in paternitate: ergo circa ista duo extrema *essentia & paternitas* non tollitur contradictio, quam apparenter inferunt hæc contradictoria *communicari & non communicari*.

Confirm. Aequè vera, imò Synonyma est hæc prædicatio: *essentia ut absoluta in se communicatur, essentia ut identificata cum paternitate non communicatur*, quam ita: *essentia communicatur, paternitas non communicatur*; Sed est impossibile, quod hæc prædicatio verificetur propter identificationem cum filiatione: quia ly *non communicari* prædicatur de essentia quatenus identificata cum paternitate, adeoque ut sic relativè opposita filiationi: ergo non potest prædicari de ipsa quatenus identificata filiationi: adeoque neque in hæc prædicatione *essentia communicatur, paternitas non communicatur*, ad salvanda contradictoria sufficit distinctio realis in tertio. Idem argumentum ad alias hujus generis prædicationes facillè applicabis. Adde, quod illa extrema debeant esse distincta, quæ in propositionibus contradictoriis significantur in recto, & locum subjecti obtinent, atqui tertium illud extremum v. g. filiatio tantum importatur in obliquo; ergo illius distinctio non sufficit.

Ratio est secundò. Prius ratione nostrâ cum fundamento in re verificatur contradictoria, quin verificetur distinctio in tertio: ergo ista non sufficit ad salvanda contradictoria. Antec. probatur primò. quia verificatur in divinis contradictoria absoluta de extremis absolutis cum fundamento in re: veluti, *DEVS intelligit per intellectum, non per voluntatem*: sed hæc verificatio ratione nostrâ antecedit distinctionem realem in tertio: hæc quippe supponit prædicata relativa; illa verò consistit in absolutis; sed absoluta in Divinis sunt priora relativis, ut est communis Theolog. ergo.

Probat antec. secundò. Prius est ratione nostrâ, quod Pater generet, essentia non generet, quam quod filius sit distinctus à Patre: ergo illa contradictoria sunt ratione priora, quam distinctio hujus tertii extremi nempe Filii. Antecedens probatur. Fundamentum & ratio à priori juxta Concilia & PP. quod filius sit distinctus à Patre, est origo, productio, generatio, processio: non autem è converso ratio productionis est distinctio: non enim ideo Pater est generans, quia filius est distinctus; sed iste ideo est distinctus à Patre, quia est genitus. ergo hæc contradictoria, *essentia non generat, Pater generat*, per prius verificatur in DEO, quam verificetur distinctio realis in tertio.

Ratio est tertio: Quod plura sint admittenda contradictoria in divinis, quæ nullatenus per distinctionem realem in tertio salvari possunt. Nam primò. Hæc ipsa sunt contradictoria: *Pater est distinctus à tertio extremo, natura non est distincta à tertio extremo: Natura est identificata cum tertio extremo, Paternitas non est identificata &c.* Item *essentia DEI est una, Persona sunt tres. Essentia DEI non est Genitor, non Genitus, non Procedens, Persona sunt Genitor, Genitus & Procedens. Filius procedit per intellectum, non per voluntatem.* Ubi tunc est distinctio in tertio, cum nullum sit assignabile?

§. III.

Solvitur fundamentum Adversariorum.

Argumentum primò propositum distinguo 8. A majorem. De extremis tam formaliter & actu, quam virtualiter realiter indistinctis non possunt affirmari contradictoria realia, conc. tantum
rea-

realiter actu distinctis, nego maj. & sub data distinctione nego conseq. Nec refert, quod distinctio virtualis non tollat simplicissimam identitatem perfectionum: sufficit enim, quod eminentia illius simpliciter & unitatis aequivalet distinctis formalitatibus, sicque diversitas etiam oppositas denominationes respectu nostri intellectus illam eminentissimam simplicitatem inadæquate attingentis fundare possit, de quo §. sequenti.

Ad Confir. Resp. primò. Hinc nimirum probati, nempe scilicet realem & immediatam distin-

ctionem extremorum, qualem fundat oppositio relativa in Divinis. Resp. secundò. aut, maj. oppositio contradictoria est major, quam relativa, si sit & maneat verè, non tantum apparenter talis conc. secus nego. atqui oppositio contradictoria in divinis tollitur per virtutem distinctionem, utpote quæ ad hunc effectum aequivalet distinctioni actuali. Relativa verò oppositio manente nimirum fundamento ipsius, quod est producere & produci, manet formaliter & actu in divinis.

ARTICULUS III.

An & qualis admittenda sit distinctio virtualis in Divinis?

SUMMARI A.

1. Definitio distinctionis virtualis.
2. Non est mera æquivalentia, sed eminentia intrinseca.
3. Simpliciter complexione ministrat diversas conceptus obijctibiles.
4. Non est ipsa distinctio rationis ratiocinata, sed fundamentum ipsius.
5. Refutatio alicujus Recentioris.
6. Continet formalitates pertinentes ad diversas lineas.
7. Autoritas PP. pro distinctione virtuali.
8. Perfectiones in DEO unita non minus sunt obijctibiles nostro intellectui, quam distincta in creaturis.
9. Inductione ostenditur necessitas distinctionis virtualis.
10. Inductione contradictoriorum probatur sufficientia distinctionis virtualis ad salvanda contradictoria.
11. Quomodo in identitatis omnia realia predicata debeant esse idem?
12. Realis identitas actualis in Divinis semper est vera, non etiam virtualis.
13. Distinctio virtualis verificat propositionem negativam aliquo, sed non omni modo, quo distinctio realis actualis.
14. Non datur actu contradictoria in DEO ante operi intellectus.
15. Imaginaria difficultates in distinctione virtuali, ejusq. comparatio cum formali ex natura rei.
16. Ratio salvandi contradictoria in distinct. virt. non est mera capacitas recipiendi denominationes contradictorias.
17. Distinctio virtualis salvat mysterium Trinitatis.
18. Non evertit, nec favet heretico.
19. Quomodo in DEO non datur actus primus?
20. Quanam distinguantur distinctio virtuali extrinseca?
21. An & cur distinctio virtualis appelletur intrinseca & realis?
22. Videtur a DEO & Beatis.

§. I.

Expositio distinctionis virtualis.

1. Uicquid de virtuali distinctione dicant, dividant, definiant RR. à nobis hoc nomine nihil aliud intelligitur, quam intrinseca eminentia divine perfectionis per simplicem complexionem omnium

R. P. Metz. g. Theol. Schol. Tom. I.

perfectionum, ad diversas lineas pertinentiam (hoc est in rebus creatis non ex sola limitatione, sed etiam ex formali diversitate distinctarum) præbens intellectui creato fundamentum varias denominationes etiam oppositas tribuendi.

Dixi primò esse intrinsecam eminentiam, ut significatem non esse meram æquivalentiam vel perinde se habentiam cum aliquibus actu distinctis, aut meram connotationem ad creaturas, etiam enim certum sit, hanc eminentiam non esse sine a quo potentia cum formis inter creaturas distinctis; quia tamen hæc æquivalentia sepe delimitur a solo extrinseco connotato, iud quo verificari non potest, sicuti per RR. ex connotatione duplicis loci idem corpus quamvis replicatè datur virtualiter dup. ex. idè motus ex connotatione agentis & patientis est virtualiter duplex: & inde actio, hinc passio dicitur; ideo potius est distinctio virtualis extrinseca, quam intrinseca, quippe non ex aliquo sibi intrinseco & omni altero præsupposito, sed ex aliquo extrinseco connotato distinctis æquivalens adeoque præbens fundamentum extrinsecum intellectus unum ab altero distinguendi. Hæc autem in DEO non sufficit: quia pluralitas & distinctio attributorum est (ut loquitur S. D.) ex proprietate ipsius rei, ex parte ipsius DEI in DEO tanquam radice verificante has conceptiones. in 1. d. 22. q. un. a. 3. imò ut loquitur d. 2. q. 1. a. 3. nullis enim creaturis existentibus, alia est in DEO ratio bonitatis, & alia sapientia & ad 3. Nomina, que proprie dicuntur de DEO, quantum ad significata per prius sunt in DEO, quam in creaturis; ut bonitas, sapientia & huiusmodi: & horum diversitas non nascitur per respectum ad creaturas, imò potius è converso, &c.

Dixi secundò per simplicem complexionem præbens fundamentum, &c. unde primò excluditur distinctio scolastica ante intellectum actu distinguens attributa & perfectiones in DEO. Secundò inducitur ratio; cur ista distinctio virtualis sufficiat ad salvanda contradictoria, quia cum formalitates limitata & actu distincta in creaturis præbeant intellectui diversos conceptus obijctivos & denominationes; cur hoc ipsum non præsentent quatenus in eminentissima radice divina simplicitatis continetur respectu intellectus infinitatem divina perfectionis uno conceptu adæquare non valentis. Unde ex duplici capite hæc distinctio vocatur virtualis: primò quòd proveniat ex

virtute, hoc est eminentia divinæ perfectionis: Secundò, quòd idem præter in subministrando diversos obiectivos conceptus, quod præstat actualis formalis distinctio perfectionum creatarum.

4. Tertiò indicatur hanc distinctionem virtua-
lem non esse formaliter eandem cum distinctione rationis ratiocinata; sed realiter distinctam; tanquam fundamentum ipsius. Nam per distinctionem rationis ratiocinata, seu membrum oppositum distinctioni rationis ratiocinantis, tam Philosophi quam Theologi præsertim Thomistæ, intelligunt actualem distinctionem intellectus, quippe conjunctam cum actuali præcisione, sive formali sive obiectiva, neque diversitatem utriusque rationis ratiocinantis & ratiocinata in eo ponunt, quòd distinctio rationis ratiocinantis sit actualis in intellectu, distinctio verò rationis ratiocinata sit virtualis in ipso objecto; sed quia utraque est in intellectu, ita tamen ut distinctio rationis ratiocinantis habeat solum fundamentum ex ipsa cognitione, vel modo cognoscendi: distinctio verò rationis ratiocinata, habeat fundamentum ex parte ipsius rei & ante mentis operationem: quod fundamentum distinctionem fundamentalem vel magis Theologicè, virtualement appellamus.

Ita clarè S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. & 3. *Pluralitas inquit, seu diversitas istarum rationum, vel tantum est ex parte intellectus nostri* (en! ut admittat pluralitatem hoc est distinctionem ex parte ipsius intellectus, utriusque actualem quia intellectus unam rationem ab alia actu dividit) *sed etiam ex parte ipsius DEI.* Ecce! fundamentum istius distinctionis, nempe divinam perfectionem, hoc est virtualement distinctionem. Et postea: *Sunt, inquit diversa ratione, non tantum ex parte ipsius ratiocinantis, sed ex proprietate ipsius rei.* & q. 7. de pot. a. 2. quòd rationes in nostro intellectu distincte (utriusque actualiter) *sint in DEO, non actualiter, sed virtualiter,* quia tanquam radice verificante has conceptiones.

5. Quæ licet ex Philosophia notissima, pluribus indicare volui, ut videres quam profundè ex imis Theologorum Thomistarum etiam Salisburgensium principiis meam doctrinam de virtuali distinctione, in Disputatione de DEO editam, impugnaverit quidam Recentior, qui in Theol. de SS. Trin. p. 124. ita contra me arguit. *Si hæc virtualis diversitas præbet præcisè fundamentum intellectui diversas denominationes formandi, quare ergo negat hic patronus (virtualis distinctionis) quòd sua distinctio virtualis non sit aliqua distinctio rationis ratiocinata, veluti communiter alii Thomistæ, Salmanticensis aliique Salisburgenses affirmant, præsertim illud Alma Salisb. Universitatis lumen, ac Rector olim Magnificus Alonsus Stadlmair.* Sic ille.

Ego inquam, ideo hoc nego, meam distinctionem virtualement esse formaliter ipsam distinctionem rationis ratiocinata, quia volo consequenter loqui, & nolo mihi ipsi contradicere: contradicere autem mihi ipsi, si postquam docui, distinctionem virtualement præbere fundamentum (ly præcisè non dixi) intellectui diversas denominationes formandi (hoc ipsum est

actu & ratione distinguendo) tamen distinctionem virtualement à distinctione rationis ratiocinata non distinguere. Siquidem reale fundamentum verificativum cuiuscunque non tantum distinctionis, sed & cognitionis, non potest esse ipsa distinctio vel cognitio distinguens; nam verificativum fundamentum cognitionis & distinctionis præsupponitur eidem, ut logicis est decantatum, sed juxta meam doctrinam rationis ratiocinata, per quam nempe nosse intellectus de DEO varias denominationes format, fundamentum est distinctio virtualis: ergo hæc à distinctione rationis ratiocinata distinguitur: utriusque tanquam virtualis ab actuali, tanquam æquivalenter talis à formaliter tali, tanquam realis independens ab intellectu ab intentionali, tanquam radix à radicata, tanquam prior à posteriori.

Ideo præterea nego identitatem istam inter utramque distinctionem, quia sic clarè colligo ex doctrina S. D. quicquid ex parte DEI aliter fundamentum & radicem nostrarum conceptionum, quas de DEO formamus, manifestè indicat distinctionem inter illud fundamentum (quod nos voce antiquioribus quidem non usurpat, nunc autem communi Theologorum consuetudine recepta virtualement distinctionem nuncupamus) & nostras conceptiones seu distinctiones.

Negant mecum, quosconque inspicere sicut, Scholæ Thomistice DD. quorum omnium loco sint Salmanticensis, quos contra me, sed nullo citato textu allegat Advers. nam tr. 3. d. scient. DEI. disp. 1. dub. 3. n. 57. docent à DEO cognoscere se ipsum cognosci distinctionem virtualement intrinsecam, quia nimirum videt, quòd sua simplicissima formalitas non minus præstat propria plurimum pertinentium ad distinctas lineas, quam si esset actu & formaliter plures, in quorum virtualis distinctionis revera talis consistit.

Item disp. 4. d. vol. D. disp. 2. dub. 1. §. 3. n. 21. & dub. 2. n. 29. ubi dicunt: quod virtualiter ab alio distinguitur, præstat fundamentum ad hoc, ut denominetur actu & formaliter distinctum secundum rationem.

Tandem etiam ex hoc capite nego identitatem inter distinctionem virtualement & rationis ratiocinata; quia hæc mecum & ante me negarunt & negant omnes Theologi DD. Salisburgenses, quicunque distinctionis virtualis fecerint mentionem, & in specie meus quondam Professor Colendissimus Magnificus & Reverendissimus D. Abbas VVeingartenensis Alonsus Stadlmair, cuius mentem non oculo tantum sed aure & calamo excepi. Nam in disp. de DEO c. 3. §. 4. p. 37. ideo dicit, illa quæ virtualiter distinguuntur, etiam fundamentaliter distingui, quia eadem attributa secundum rem fundamenta sunt, quibus *fiant variae denominationes, varii conceptus &c.* iterum p. 41. in fi. p. 36. se ipsum explicans & scrupulum Adversarii ex prima sionis aspectu removens: *attributa, inquit, illa saltem virtualiter multa abstrahi possunt per intellectum, considerari distinctis conceptibus, & circa ipsa verificari contradictoria.* Vides quomodo præsupponat, adeoque distinguat virtualement pluralitatem

litem à distinctione conceptuum, in qua consistit distinctio rationis ratiocinatae. Idem reperit P. 41. in fi. nec ipsi aliter unquam in mentem venisse mihi certum est. Sed de hoc in re clara satis.

6. Dixi praeterea: perfectionum ad diversas lineas pertinentium. Sunt enim aliqua forma five perfectiones, quae propter materialem conditionem & limitationem subjecti distinguuntur; nihilominus tamen ad idem genus pertinent, & sub una aliqua formalitate continentur. Sic omnes intellectiones, item species impressa, & expressa, principium radicale & proximum intelligendi pertinent ad unum idemque genus intelligendi, sicque dicuntur pertinere ad eandem lineam; e contra sunt aliae formalitates, quae in suo formali explicito conceptu ac definitione se invicem non includunt, nec dependentiam aliquam involvunt, ut sapientia, bonitas, omnipotentia, immensitas, intelligentia, velle, & ista dicuntur pertinere ad diversas lineas. Itaque distinctio virtualis intrinseca dicitur continentiam & aequivalentiam plurium formalitatum non ad eandem, sed ad diversas lineas pertinentium.

Cujus ratio est primò, quòd ut essentia divina praebeat nostro intellectui fundamentum intrinsecum aliquas formalitates actu distinguendi, debet dicere aequivalentiam earundem, ut plures sunt, non ut unum sunt; sed quando formalitates pertinent ad eandem lineam, aequivalent ipsi non ut plures, sed ut unum sunt, & sic etsi divinus intellectus aequivalent infinitis intellectibus, non tamen ideo est à se ipso virtualiter distinctus. Minor probatur, quidquid in DEO cum fundamento ex parte ipsius concipitur, debet concipi per modum actus puri, & infiniti in illa linea, sed nisi concipiatur aliqua ratio simpliciter pertingens à prima & infima usque ad ultimam actualitatem lineae, non concipitur ut actus purus & infinitus in illa linea: imò conciperetur cum aliqua imperfectione & perfectibilitate ab ulteriori actualitate illius lineae, quae repugnat conceptui actus puri ergo.

§. II

An per illam salventur contradictoria.

CONCLUSIO. Datur in divinis praedicta distinctio virtualis intrinseca, & per eam necessario & sufficienter salvantur contradictoria in DEO.

1. p. probatur primò ex D. Dionysio. c. 7. d. div. nom. ita dicente: omnia unitivè est secundam antiam unitatis eminentiam, in qua omnia singulariter congregata sunt, & superunita. Item è D. Augusti. qui l. 6. d. Trin. c. 14. Deitatem appellat, simplicem multipliciter & multiplicem simpliciter, & l. 15. c. 17. nec dissent, inquit, in eis ista, sicut in nobis aliud est memoria, aliud est intelligentia, aliud dilectio, sive charitas: sed unum aliquid sit, quod omnia valeat. Ex quibus.

2. Probatur secundò ratione: Formas aliquas virtualiter intrinsece distingui ex dictis nil aliud est, quam illas in superiori ente simpliciter & tam formaliter, quam eminenter collectas tantum valere ad denominationes formales, & fundandos di-

R. P. Mezger. Theol. Schol. Tom. I.

stinctos conceptus in intellectu creato, quantum valent in inferioribus, ubi ex imbibita limitatione reperiuntur actu distincta: sed formalitates & rationes bonitatis, sapientiae, essentiae, relationis & quaecumque perfectiones simpliciter simplices reperiuntur in DEO, tanquam supremo ente, simplicissime & non tantum formaliter; sed eminenter contenta & unita, eademque praestant denominationes formales, quas praestarent in creaturis actu distincta: nam cerè DEUS per suam essentiam quatenus est forma bonitatis est bonus, quatenus est forma iustitiae est iustus &c. valet etiam ad fundandos distinctos conceptus, quia formalitates & perfectiones in unam essentiam divinam collecta non minus sunt rationes obiectibiles nostro intellectui, quam si reperiuntur vel reperiuntur distincta in rebus creatis: & non sunt rationes adaequate obiectibiles propter suam intrinsecam eminentiam, & nostri intellectus imbecillitatem: ergo sunt inadaequate, seu secundum conceptus inadaequatos obiectibiles: ita ut inadaequata obiectibilitas, quam in creatis causat actualis formarum distinctio, hanc in ente increato tunder ipsius intrinseca eminentia & supergressio supra modum nostrum cognoscendi.

Secunda pars conclusionis, quòd ad salvanda contradictoria in DEO necessaria sit distinctio virtualis intrinseca, sequitur ex haecenus dictis. Ut enim noster intellectus sine falsitate aut contradictione non secundo, sed primò intentionaliter & realiter praedicata opposita & contradictoria de aliquo objecto affirmet & neget, requiritur ex parte objecti aliquid verificativum talis distinctivae & oppositivae cognitionis, sed hac non est distinctio actualis realis, ut contra Porretanum fides docet: non actualis formalis ex natura rei, ut contra Scotistas conclusimus: non connotatio effectuum distinctorum creatorum: (quae etiam distinctio virtualis extrinseca appellatur) hoc enim expressè negat S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. ubi rationem subiungit in resp. ad 3. his verbis: Nomina, quae proprie dicuntur de DEO, quantum ad significata per prius sunt in DEO, quam in creaturis; ut bonitas, sapientia, & huiusmodi: & horum diversitas non nascitur per respectum ad creaturas: sed potius è converso, conditio quippe causa, ut idem in seqq. habet, cognoscitur quidem ex conditionibus effectus, non tamen conditio causa verificatur propter conditiones effectus. Neque sufficit ad salvanda contradictoria distinctio realis in tertio. Restat igitur, ut eminens complexio illarum formalitatum nostro intelligendi modo non adaequabilis, & aequaliter praestans, quae praestant vel praestarent illae formae, si essent actu distincta, sit verificativum distinctionis factae per intellectum, quam vocamus distinctionem rationis ratiocinatae, supra quam proximè fundantur propositiones contradictoriae, ut Verbum procedit per intellectum, non per voluntatem, &c.

Tertia pars conclusionis de sufficientia distinctionis virtualis intrinsecae ad salvanda contradictoria realia, probatur inductione contradictoriorum, quae de DEO dici possunt in ordine ad effectum communem vel notionalem. Nam vel primò affirmantur contradictoria praedicata realia de perfectionibus absolutis & relativis ad se mutuo

comparatis: ut *essentia communicatur, paternitas non communicatur, Filius producitur, essentia non producitur, &c.* Vel secundo. affirmantur & negantur prædicata de perfectionibus absolutis inter se comparatis, veluti *voluntas est principium spirandi, intellectus non est principium spirandi: Filius procedit per intellectum, non procedit per voluntatem*, quæ duo genera contradictorium sunt maximè realia, in Conciliis & fide fundata sine exemplo in creaturis.

Vel tertio prædicata absoluta quidditativa affirmantur & negantur de essentia & attributis inter se comparatis: ut, *essentia divina est radix proprietatum, attributa non sunt radix, &c.*

Vel quarto actus & effectus formales affirmantur & negantur de attributis inter se comparatis: ut, *DEVS est ubique per immensitatem, non est ubique per æternitatem: ratio sapientia non est ratio bonitatis, &c.*

Vel quinto affirmantur & negantur actus virtualiter transeuntes in effectus creatos de perfectionibus divinis: ut, *DEVS miseretur per misericordiam, non per iustitiam.*

Atqui veritas omnium istorum prædicatorum in speciem oppositorum salvatur sine contradictione (quod est salvari contradictoria in DEO) per distinctionem virtuales intrinsecam: tunc enim non est amplius contradictio, quando non affirmatur & negatur idem de eodem secundum idem, sed quicquid in enumeratis propositionibus de DEO affirmatur & negatur, non secundum eandem sed diversas rationes, actu quidem diversas per intellectum, fundamentaliter verò & virtualiter diversas per eminentiam divinæ perfectionis, easdem formalitates, earumque denominationes sub speciebus inæquatis intellectui distinctè obijcientis, ac si illæ forent actu distinctæ.

§. III.

Solvuntur objectiones.

II. **D**uplicet iste modus salvandi contradictoria Veckeno Esparzæ, Derkennis, Erhardt & pluribus aliis, ideoque obijciunt primò. Quæ inter se sunt realiter idem, eorum quoque omnia prædicata sunt realiter idem: sicuti quia Petrus est secum idem, omnia quoque realia prædicata Petri sunt idem cum Petro: sed quodlibet attributum divinum est adæquatè idem cum altero attributo: ergo etiam omnia realia prædicata unius attributi adæquatè identificantur cum realibus prædicatis alterius. E. g. amor identificatur cum voluntate, etiam identificatur cum intellectu divino identificato cum voluntate; & consequenter non potest in aliquo sensu reali negari de illo: quia ubi est realis identitas, ibi non potest negari identitas: sed inter hæc prædicata absoluta attributorum est adæquata realis identitas: ergo de iis in aliquo sensu reali negari non possunt: adeoque de iis contradictoria in sensu reali prædicari non possunt.

Respondeo dist. maj. quæ realiter sunt idem, eorum quoque omnia prædicata sunt realiter idem, eo genere identitatis, quo ista sunt idem, concedo, alio, nego. Sed quodlibet attributum

divinum est idem cum altero, genere identitatis realis actualis, concedo; tam actualis, quam virtualis, nego min. & consequ.

Ad prob. Ubi est realis identitas, non potest negari identitas, quo modo est identitas, conc. quo modo non est, nego: sed est adæquata identitas v. g. inter amorem & intellectum, realis actualis, conc. virtualis nego min. & similiter dist. consequens.

Rursum si dicas: si hæc propositio negativa esset vera in aliquo sensu reali: *DEVS non miseretur per iustitiam*; jam in sensu reali ante intellectum in DEO prædicatum miserendi esset realiter diversum ab attributo Iustitiæ: sed hoc est falsum, siquidem ante intellectum est adæquatè idem cum illo.

Resp. dist. seq. prædicatum miserendi ante intellectum esset realiter virtute diversum conc. actu, nego. & ideo ante intellectum in divinis non dantur actu & formaliter prædicata contradictoria, ut *misereri non misereri, produci non produci*; sed virtute & fundamentaliter: dantur nimirum hæc formalitates, sive una simplex quidditas divinæ essentiae fundans in nostro intellectu sub statu præcisionis ejusmodi oppositas denominationes.

Obijcies secundo. Ubi realis identitas semper est vera, ibi negatio identitatis semper est falsa: sed realis identitas v. g. inter iustitiam & actum miserendi semper est vera: ergo negatio realis hujus identitatis semper est falsa: & consequenter vi distinctionis virtualis non potest prædicatum, quod affirmatur de una veritate, v. g. *misereri*, quod affirmatur de misericordia, cum veritate realiter negari de altera perfectione v. g. de *iustitia*.

Respondeo similiter distinguendo minorem: Realis actualis identitas semper est vera, conc. tam virtualis quam actualis, nego, ergo actualis realis identitas non potest negari, conc. virtualis nego consequent.

Instabis, Distinctio virtualis debet esse verificativum propositionis negativæ, quo modo illam verificaret actualis distinctio extremorum: sed ista etiam verificaret quoad negationem actualis identitatis, ergo.

Resp. Debet esse verificativum aliquo modo, quo verificaret actualis distinctio, conc. omni modo, nego, eo nimirum modo, quod sicut distinctio actualis præbet intellectui plures rationes obiectivas correspondentes utrique membro contradictionis, sic etiam distinctio virtualis in una simplici essentia cuilibet membro contradictionis offerat suam rationem obiectivam, in qua non exprimitur inclusio & identitas unius rationis cum altera, sicque tollatur contradictio ejusdem secundum idem.

Obijcies tertio. Prædicata realiter contradictoria, quæ rei actu conveniunt ante intellectum, requirunt realem actualem distinctionem; sed *communicari, non communicari, produci, non produci*, sunt ejusmodi prædicata, quæ independentè à nostro intellectu actu dantur in divinis: nam nemine cogitante est fidei veritas, quod *essentia communicetur, paternitas non communicetur: filius producat, essentia non producat*: ergo requirit realem

lem actualem distinctionem. Major constat, quia cum idem non possit actu simul esse & non esse, quæ sunt contradictoria: debet in illa inveniri aliqua saltem inæquata realis & actualis distinctio.

Resp. neg. min. nam actu a parte rei priusquam noscitur intellectus præcivo & inadæquato conceptu distinctionem format inter essentiam & personalitates, datur quidem fundamentum reale ipsius contradictionis, quod est divina essentia, quatenus continens absolutam perfectionem naturæ se communicans, & quatenus continens formam relativam paternitatis filium respiciens, eumque produens: nondum tamen datur negatio non productionis, non communicationis: hæc quippe primum superadditur ab intellectu creato nam rationem ab altera præcivente, & mutuo opponente.

15. Obijc. quartò. Distinctio virtualis realis patitur eadem vel majores difficultates, ac distinctio realis formalis Scotistarum: ergo non est idonea ad explicandas difficultates contradictoriarum propositionum. Antecedens probatur multipliciter. Nam primò. Hæc distinctio in respondendo petit principium, responderet per id quod est in controversia, & explicat unum obscurum per aliud æque obscurum. Nam questio est, quomodo de objecto præcivo simplici, v. g. de essentia & paternitate verificari possint contradictoria.

Respondetur: Ideo verificari, quia etsi objectum sit idem & simplex formaliter, est tamen distinctum & multiplex virtualiter. Si ulterius petas, cur de objecto virtualiter multiplici verificentur contradictoria?

Respondent iterum: quia formalitates virtualiter distinctæ habent capacitatem recipiendi contradictoria, ac si essent formalitates actu formaliter distinctæ, siquidem actu distinctis æquivalent. En! inquit, Maltrius, manifesta petitio principii, ideo nempe de essentia & relatione possunt dici contradictoria, quia est capax contradictoriorum, seu quia potest recipere contradictoria, quod est idem per idem dicere. Addunt aliqui: sicuti Scotus explicando formalem distinctionem ex natura rei per formalitates actu distinctas recurrunt in circulum vitiosum; sic & Thomistæ explicantes distinctionem virtuales per distinctas virtualitates.

Secundò, quia hæc distinctio virtualis habet eandem difficultatem, quam habet mysterium Trinitatis, adeoque est inutilis ad solvendas objectiones contra hoc mysterium. Nam difficultas mysterii SS. Trinitatis est, quod simplicitas divinæ essentia compatiatur realem distinctionem personarum & relationum, quæ simplicissimè cum essentia identificantur: sed hoc ipsum dicit virtualis distinctio, salvâ nimirum simplicissimâ identitate inter essentiam & relationem, *relationem produci, essentiam non produci*, & in ordine ad verificanda contradictoria essentiam divinam æquivalente formis distinctis.

Tertiò. Hæreticus non minus posset eludere mysterium Trinitatis per distinctionem virtuales, quam formalem; si nimirum diceret, inter produci, & productum debet esse distinctio actualis, vel virtualis, conc. semper actualis, nego.

16. Respondeo. Has objectiones procedere ex ma-

lo supposito, quasi nimirum distinctio virtualis sit mera capacitas recipiendi contradictoria: cum sit potius in recto eminentia divinæ actualitatis sibi simplicissimè identificantis omnem formalitatem exclusivam imperfectionis, & consequenter etiam formales effectus, ac propria munera illarum formarum, quæ ab intellectu creato uno conceptu adæquari non possunt, quod certè tam clarum est, ut à nemine vocari possit in dubium.

Unde ad 1. Resp. falsum esse in nostra Thomistica sententia (quicquid RR. de distinctione virtuali aliter loquantur) quod hæc sit ultima ratio salvandi contradictoria, quia formalitates in DEO receptæ habent capacitatem recipiendi prædicata contradictoria: Sed ratio est: quia Divinæ actualitatis eminentia formaliter continet omnes perfectiones simpliciter simplices; ex quo sequitur, quod etiam præstet omnes illarum denominationes unitim in intellectu vidente divinam essentiam, ut in se est; divisim verò in intellectu diminutum & divisim illam cognoscente: unde prout substat ejusmodi inadæquatis conceptibus, recipere debet contradictoria; non autem prout substat intuitivæ cognitioni. Neque verum est (ut opponitur in additamento) quod distinctio virtualis dicatur à diversis virtualitatibus; sed ab eminentia perfectionis æquipollente pluribus formis distinctis.

Ad 2. quoque Resp. optimè per distinctionem virtuales (meliori quo fieri potest modo) tolli contradictionem, quæ obijcitur contra mysterium SS. Trinitatis: quia enim actus purus & ens infinitum debet sibi identificare omnem lineam entis (quod non est principium obscurum & dubium, sed etiam ab Adversariis concessum) consequenter identificat sibi formam omnem tam absolutam quam relativam; adeoque etiam propria illarum formarum: atqui proprium est omnis formæ absolute simpliciter simplicis per se non excludere aliam formam & perfectionem simpliciter simplicem æque perfectam aut perfectiorem; proprium verò formæ relativæ est, excludere à sua identitate relationem sibi terminativè & relativè oppositam: ex quo consequitur, in DEO summam esse identitatem omnium personarum in perfectionibus absolutis, esse verò distinctionem in perfectionibus relativis, in quo fundatur tota difficultas mysterii sanctissimæ Trinitatis.

Ad 3. nego seq. quia fides docet (cujus rationem extra revelationem Divinam per SS. Script. manifestam petere ineptum est & frivolum) secundam Personam non tantum fundamentaliter aut virtualiter, sed realiter & formaliter esse Filium, adeoque & primam Personam esse realiter formaliter Patrem, consequenter dari formalem realem oppositionem relativam inter ipsas: adeoque rursus Filium realiter formaliter procedere, generari, produci.

§. IV.

Corrollaria.

Inferes primò. In DEO non dari rationem actus primi virtualiter intrinsecè distincti ab actu secundo: quia videlicet actus primus in conceptu suo objectivo formaliter importat potentiam in eadem

eadem linea perfectibilem ab actu secundo, qui conceptus est repugnans DEO, seu actui puro. Ex quo sequitur, nec vitam primam radicalem distinctam à vita secunda, nec potentiam executivam ut virtualiter distinctam ab actu imperii, neque intellectum vel voluntatem ab actu intelligenti vel volendi virtualiter distingui, aut à nostro intellectu cum fundamento intrinseco ex parte rei conceptæ ab actu distingui posse.

Dixi cum fundamento intrinseco, si enim hæc divina distinguat, propter comparationem & analogiam ad res & effectus creatos, in quibus ratio actus primi ab actu secundo distincta reperitur, fundamentum hujus actualis distinctionis non erit intrinseca DEI perfectio, quæ omnia ad eandem lineam pertinentia sibi identificat, sed extrinseca rerum creatarum limitatio, à qua oritur rerum in eadem linea contentarum distinctio. Unde ejusmodi distinctio non nisi ex imperfecto modo res divinas ad instar rerum creatarum concipiendi contingit.

20. Inferes secundò. Neque ratione speciei impressæ & expressæ, vel ab invicem, vel ab actu secundo intelligendi, nec objectum primarium intellectus ab intellectu, neque scientiam visionis à scientia simplicis intelligentiæ, aut voluntatem antecedentem à consequente, neque partes virtuales æternitatis inter se invicem, neque decreta DEI libera, & particulares rationes Omnipotentia divina, ut potentiam creandi hominem, Angelum, neque Ideas divinas, &c. inter se virtualiter intrinsece distingui: quia nimirum hæc singula enumerata non pertinent ad diversas lineas, & ea quæ secundo loco attulimus, in DEO ratione nostrâ distinguuntur tantum propter connotationem ad objecta materialia & res creatas DEO extrinsecas.

Unde omnia contradictoria, quæ de ejusmodi formalitatibus prædicantur, per solam distinctionem virtuales extrinsecas salvantur, ut: *scientia simplicis intelligentiæ non est de absolute futuris: scientia visionis est de absolute futuris. Omnes homines salvantur, quas DEVS voluntate consequente vult salvos fieri: non omnes homines salvantur, quos DEVS voluntate antecedente vult salvos fieri, &c.* Quò pertinent illa quoque contradictoria: *Materia prima participat à DEO rationem entis, non rationem actus. Gratia sanctificans est participatio divine nature, non divine intellectio, &c.* Hæc enim omnia dicuntur de divinis solummodò propter connotationem ad res & effectus creatos, in quibus divina perfectio diminutè participatur: ipsa verò distinctio, cum ex

parte distinctorum essentialiter limitationem involuat, intrinsecum in DEO fundamentum non habet.

Inferes tertio. Distinctionem virtuales, quam inter attributa, divini quæ essentialiter fluitimus, rectè appellari realem intrinsecam, non tamen actuales, vel formalem. Realis intrinseca est, quia ponitur in intima virtute & perfectione objecti, quam consequitur æquipollentia cum pluribus ut plura sunt; non est autem actualis, vel formalis, quia ly *formale* absolute prolatur formalizat, & ly *actuale* actualizat distinctionem, ut advertit Cacheran. c. 3. §. 5. nostra autem virtualis distinctio, non significat extrema actu & formaliter distincta, cum per ly *virtuale* seu terminum alienantem, extrahatur à ratione verè distinctionis, eique propter includam simplicissimam identitatem opponatur. Quod si velis ly *actuale* non cadere supra distinctionem, sed supra rem vel existentiam rei virtute distinctæ, ut etiam ly *formale* cadere supra formalitates, non supra distinctionem, item movebis de nomine, & in re quidem nobiscum senties, (quis enim dubitat, infinitam DEI perfectionem actu & formaliter esse in DEO?) aberrabis autem à communi modo loquendi.

Inferes quartò. DEUM & Beatos per visionem²¹ beatificam (1.) cognoscere distinctionem virtuales divinarum perfectionum: (2.) illas tamen in hac visione actu nequaquam distingui: (3.) neque de ipsis contradictoria affirmari. Ratio primi est: quia DEUS & Beati vident DEUM, *sicuti est*, adeoque quidquid realiter intrinsece est in DEO; sed distinctio virtualis realiter intrinsece est in DEO, ergo. Extra visionem tamen Beati actu hæc prædicata distinguunt, prout docet S. D. in 1. dist. 2. q. 1. a. 3. dicens: *quò intellectus videns DEVM, unum nomen potest imponere DEO, quòd non significat sapientiam, & bonitatem, aut aliquid hujusmodi, sed significata omnium istorum includeret, sed si videns DEVM mediante conceptione suâ (hoc est extra Verbum) imponeret nomen DEO, necessario deberet imponere plura nomina sapientia, bonitatis, &c. ac proinde, ut advertit S. Chryl. à S. Doct. cit. alii cum Scraphinis DEUM laudant ut Sanctum, alii ut Justum, alii ut misericordem, &c.* Ratio tertii est, quòd actus formalis contradictionis supponat prius factam extremorum divisionem per intellectum: sed ista non datur in visione secundum dicta. ergò.

ARTICULUS V.

An & quomodo essentia in attributis ac relationibus, & relationes ac attributum in essentiam in se ipsis includantur?

SUMMARI A.

1. *Includuntur in se formaliter.*
2. *Alias essent in privativa potentia ad se invicem.*
3. *Non datur inter illa distinctio excludentis & exclusi.*
4. *Præviè ad distinctionem qualis requiratur precisio intellectus?*
5. *Essentia & attributa de se prædicantur in abstracto & formaliter.*
6. *Authoritates objecta exponuntur.*

7. *Alia*

7. *Alia vicissim retorquentur.*
 8. *Objecta absurda ex inclusione & transcendentia.*
 9. *In divinis nihil includitur per modum partis.*
 10. *Nec est absurda transcendentia prædicatorum.*

§. I.

Astruitur formalis & mutua prædicatorum inclusio.

CONCLUSIO. *Natura Divina includitur formaliter implicite in attributis & relationibus, & vicissim relationes & attributa in natura; ipsæque attributa inter se.* Ita Gonet, Suarez, Granada, & commun. Thomistarum.

Ratio est: De ratione actûs puri est, ut in se formaliter contineat omnem formam, seu quidditatem formaliter perfectam, & simpliciter simplicem: sed divina essentia, cunctaque, quæ de DEO formaliter dicuntur, sunt actûs purus: ergo quælibet forma vel perfectio debet in se reliquas formaliter includere & continere. Unde cum S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. dicit, *quod ratio sapientia non est ratio honoris in quantum hujusmodi*; loquitur de ipsis quatenus substant nostraris præcisivis conceptibus, non quatenus accipiuntur ex parte DEI.

2. *Confirm.* Nisi ex prædictis perfectionibus una alteram formaliter includeret, tunc esset in potentia ad illam, sicuti genus est in potentia ad differentiam, ac proinde posset cum illa constituere compositionem metaphysicam vel logicam: sed hoc repugnat simplicitati & perfectioni actûs purissimi: ergo, seq. probatur. Ubi datur distinctio excludentis & exclusi, ibi una formalitas est in potentia ad alteram tanquam actum perfectiorem & complementem, uti constat in conceptu generis; sed nisi una perfectio alteram formaliter includat, datur inter illas distinctio excludentis & exclusi: quia una perfectio separatur & præscinditur ab altera, tanquam nihil ipsius actû & formaliter continens: ergo.

3. *Unde Inf. primò.* In prædictis Divinis perfectionibus non dari distinctionem excludentis & exclusi, nempe per modum gradûs potentialis privativè indifferentis & contrahibilis à superaddita perfectione: sed dari distinctionem secundum conceptum explicitum & implicitum; in quantum una perfectio, quamvis alteram actu formaliter contineat, illa tamen quasi suppressâ sua solum formalia prædicata manifestat & exprimat intellectui, quem tantarum perfectionum copia ad omnia assequenda reddit inopem.

4. *Inf. 2.* Ut una perfectio absoluta ab altera absoluta, vel relativa distinguatur, aut de ipsis contradictoribus affirmetur contradictoria, præviè requiritur præcisionem intellectûs in unam potius quam alteram perfectionem defixi. An porro illa præcisio vocanda sit objectiva, vel formalis? (de quibus multa Philosophi) existimo parùm referre ad propositum quocunque enim nomine exprimat, sufficit ad salvanda contradictoria, & distinctionem rationis ratiocinata, de quo erat quæstio.

Videntur quoque utriusque sententia defensores magis in modo loquendi, quam in ipsa re dissentire: Nam qui negant præcisionem objectivam,

supponunt talem præcisionem, per quam ex parte conceptûs objectivi una formalitas excludat alteram, tanquam potentia actum, & gradus genericus differentiam. quòd cum ex parte DEI cum fundamento non possit admitti, & aliunde coniter, quidquid de DEO rectè concipitur, concipiendum esse ad modum actûs puri: actûs autem purus implicite saltem includat omnem perfectionem, ideo volunt hanc præcisionem tantum esse, secundum modum cognoscendi explicitum & implicitum. Verùm Detentores meliores objectivæ præcisionis in divinis, ut ex nostris præcitat Reverendissimi Stadlmaier & Reding, plus non volunt per objectivam præcisionem, quam quòd in statu objectivo & repræsentativo una formalitas cognoscenti reluceat, alterâ nequaquam relucente, quantumvis à parte rei & in statu reali una etiam formaliter includatur in altera: quòd equidem negari non posse existimo, cum Unitas Divinae essentia ratione naturali sit, & possit esse cognita, Trinitas tamen & relationes personarum ratione naturali nec sint, nec possint esse cognitæ.

Nec ista præcisio proprie est proprie excludentis & exclusi: quia una formalitas ab altera non præscinditur privativè tanquam potentia ab actu; sed negativè, tanquam non includens alteram in statu objectivo & repræsentativo: unde etiam ex hoc nihil sequitur imperfectionis ex parte conceptûs objectivi, cum fundamentum istius præcisionis non sit potentialitas objecti, ut est in homine v. g. animalitas, sed infinita actualitas.

Inf. 3. Essentiam & attributa divina non tantum identicè, sed formaliter & in abstracto de se mutuo prædicari posse, uti etiam essentia de relationibus & vicissim, nisi ex parte subjecti vel prædicati significetur explicita & reduplicata ratio essentia, vel attributi. Itaque istæ propositiones, *DEVS est sua sapientia: in DEO sapientia est Justitia: Intellectus DEI est voluntas DEI: Paternitas est essentia, &c.* non minus sunt formales prædicaciones, quam istæ: *bonitas est ens, vel, bonitas est veritas, quia abstracta, quæ formaliter sibi identificantur, & in se mutuo formaliter continentur, etiam de se mutuo formaliter prædicantur, sed ita se habent prædicata divina: ergo. Econtra istæ propositiones sunt falsæ: DEVS est ubique per æternitatem, DEVS ut immensus creat, essentia est attributum, ratio sen attributum misericordie est ratio sen attributum sapientia, DEVS amat per intellectum, Verbum procedit per voluntatem, &c.* quia in his omnibus prædicacionibus adhibentur termini significantes reduplicatum & explicitum conceptum formalitatis ut virtualiter distinctæ, quatenus autem exprimitur & reduplicatur ipsa virtualis distinctio ex parte rei, & actualis facta per intellectum, carens identitas unius cum altero exprimi non potest; aliàs secundum eundem explicitum conceptum conciperetur idem & non idem, quod implicat.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objec. primò authorit. S. Doct. in 1. dist. 33. q. 1. a. 1. ad 2. dicentis: *in divinis alia est ratio scientia & substantia &c.* & SS. PP. Bern. 5. de consid.

confid. c. 5. ubi dicit, *DEVS amat ut charitas, no-
vit ut veritas, sed & ut aqutias, dominatur ut
Majestas, &c. regit ut principium, ruetur ut solus,
operatur ut virtus, revelat ut lux, assistit ut pietas.*
Item S. August. 15. de Trinit. c. 5. *Si dicam æter-
nus, immortalis, iustus, bonus, beatus, spiritus, ho-
rum omnium novissimum, quod posui, videtur signi-
ficare substantiam, cætera verò hujus substantie
qualitates.*

Resp. Has omnes & similes auctoritates commo-
dissime intelligi de distinctione penes explicitum
& implicitum, unde quamvis implicite ratio scien-
tiæ divinæ sit etiam ratio substantiæ, non tamen est
explicitè, qui sensus in ejusmodi oppositis locu-
tionibus exprimitur.

7. Imò non minus graves sunt auctorit: SS. PP.
quæ intimam inclusionem unius attributi in alio
suadent, veluti apud S. Anselmum in Monol. c. 16.
cùm dicit: *Idem est, quodlibet illorum, quod omnia
sunt simul, sive singula, &c.* Et post pauca: *cùm
aliquis homo dicatur corpus, & rationalis, & homo:
non uno modo vel consideratione hæc tria dicitur.
Secundùm aliud enim est corpus, & secundùm aliud
rationale, & singulam horum non est totum id, quod
est homo. Illa verò summa essentia nullo modo sic
est aliquid, ut illud idem secundùm alium modum,
aut secundùm aliam considerationem non sit; quia
quidquid aliquo modo essentialiter est, hoc est totum,
quod ipsa est.* Atqui si daretur distinctio excluden-
tis & exclusi, jam aliquà ratione & consideratione
illa summa essentia non esset, quod alia considera-
tione est.

8. Objc. 2. Cacheranus plura absurda primò,
quod idem simul esset totum & pars, continens &
contentum: quia quodlibet attributum contine-
tur in essentia, tanquam pars & aliquid ipsius; ac
rursus includeret & contineret essentiam, tanquam
partem sui.

Secundò. Quod omnia divina prædicata forent
transcendentia contra communem divisionem, quæ
divina prædicata dividuntur in transcendentia, quæ
per omnes divinas perfectiones vagantur, ut esse
æternum, increatum, infinitum &c. & non tran-
scendentia, quæ important perfectiones non va-
gas, sed determinatas, quæ propriè sunt attribu-

ta, ut esse sapientem, omnipotentem &c.

Tertiò. Quod omnia prædicata divina etiam in
sensu reduplicativo possent de se invicem affirmari,
adeoque dici, *Intellectus ut intellectus vult, &c.* le-
quela probatur. Ens quia transcendit interiora,
potest in sensu reduplicativo dici: *Substantia ut
substantia est ens: intellectio creata ut intellectio
creata inhaeret.* quia ratio inhaerentia quamvis im-
plicitè tantum; importatur nihilominus in ratione
intellectionis create; ergo etiam si unum attribu-
tum contineatur in altero, quamvis implicite;
debet de illo affirmari in sensu reduplicativo.

Resp. ad 1. neg. sequelam, ad cuius probationem
etiam nego antec. nam attributa continentur
in essentia per modum simplicitatis; non per mo-
dum partis, quemadmodum de constitutivo sup.
dixi & ideò S. August. l. 11. de civ. c. 10. de DEO
dicit: *quidquid habet, hoc est, excepto, quod re-
lativè ad alterum est.*

Ad 2. nego esse absurdum, quod omnia prædi-
cata divina sint transcendentia, & aio, hoc esse de
ratione actus puri. Illam porro divisionem prædi-
catorum in transcendentia & non transcendentia
dico pertinere ad modum significandi, non ad
rem significatam. Ad 3. in primis retorqueo ar-
gumentum: nam fallum est, quod ens ut ens sit
bonum; quantumvis transcendat bonitatem, &c.
fallum quoque est, *Immensitas quæralis est æterni-
tas,* & tamen per Adversarios utrumque est præ-
dicatum transcendens, ergo ex transcendentia ali-
cujus prædicati non rectè infertur, quod in sensu
reduplicativo possit de altero prædicari, & ideò
Resp. 2. neg. antec. cùm enim reduplicatio non
cadat supra id, quod implicite & materialiter, sed
quod explicitè & formaliter continetur in sub-
jecto, fallum est, quod substantia quæ talis sit
Ens, hoc enim est ipsi materiale & commune cum
accidente, sed quod sit per se existens; aliàs cur
non etiam verum esset, *Petrus quæ Petrus, homo
quæ homo est ens,* quod tamen Dialectici non
concesserint. Ad alteram quoque propositionem,
intellectio creata quæ intellectio creata inhaeret.
Resp. Nec illam esse veram, siquidem explicitus
conceptus creaturæ non dicit esse in alio, sed
ab alio.

DISPUTATIO V.

DE

Attributis Divinis in specie.

CONsideratis attributis divinis in communi,
ad eadem in particulari consideranda accedi-
mus & illa hoc capite complectimur, quæ ad
esse DEI pertinent, ac magna ex parte negati-

vis nominibus efferuntur, ut simplicitas, infini-
tas, immutabilitas, &c. De illis verò, quæ ad
operationem pertinent, ut scientia, providentia,
cum S. Doct. specialibus titulis inf. dicemus.